

SECTION 1

PEDAGOGICAL SCIENCES

УДК 37(09)+37.013.42(460)"1880/1899"

Зайченко Н. І.

д. пед. наук, професор, професор кафедри
соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук
Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка

**ДО ПИТАННЯ ПРО СМИСЛИ КОНЦЕПТУ "СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА"
В ІСПАНЬКОМУ ДИСКУРСІ 1880–1890-Х РОКІВ**

Упроваджений німецьким освітянином Карлом Магером (Karl Wilhelm Eduard Mager) у "Педагогічному огляді" (Pädagogische Revue, 1844, вип. 5), новий термін "SocialPädagogik" не скоро набув поширення. У 1880–1890-х роках (головним чином, саме у 1890-х роках) соціально-педагогічні ідеї в європейському педагогічному дискурсі актуалізуються з новою силою, для соціальної педагогіки немов відкривається інше дихання – і у реформаторсько-педагогічному інтелектуальному русі вона стає найвпливовішою педагогічною течією.

В іспанському дискурсі наприкінці XIX століття концепт "соціальна педагогіка" використовувався переважно у тих випадках, коли бажалося підкреслити прогресивний рух педагогіки, або її спроможність охопити просвітництвом увесь народ, або й те, й інше одразу. Сенси тогочасного концепту "соціальна педагогіка" означалися дуже виразно.

У статті "Іспанія як колонізаторська нація" (Revista contemporanea, 1883), що містила зміст лекції, прочитаної автором на Амстердамській виставці 10 вересня 1883 року, філософ Хосе дель Перохо (Jose del Perojo) стверджував: "колонізувати – це справа настановлення нового народу на цивілізоване життя, що одним словом позначається як соціальна педагогіка" [1, с. 318].

У публікації йшлося про іспанську колонізацію як "одне з найграндіозніших явищ модерної історії" [1, с. 316].

Мислитель доводив, що колонізація означала прогресування, піднесення на вищий рівень колоніального народу. "Колонізувати є синонімом поняття цивілізувати, а колонізація – синонімом поняття цивілізація; тож, уся мета її – піднести народ, відносно відсталий, на вищий рівень культури та прогресу, на якому знаходиться колонізатор", – пояснював Хосе дель Перохо [1, с. 317–318].

На його переконання, шлях до піднесення колоніального народу на вищий рівень культури та прогресу – то є шлях соціальної педагогіки, шлях всезагального просвітництва.

Викладач права у Саламанкському університеті Енріке Гіль Роблес (Enrique Gil y Robles) у дискурсі "Університетська свобода" (La Ciencia Cristiana, 1884), захищаючи ідею про виключно просвітницьку сутність університету, наголошував: "Проте якщо в цьому сенсі університетські заняття є соціальною педагогікою, що настановляє народи та їх влади у розумінні та провадженні своїх прав та обов'язків, то університет виконує справжні консультативні, прямі функції, коли спонтанно чи на прохання інших висловлює думки та постанови зі складних питань догматики,

моралі і права, проясняючи таким чином найвищі питання віри, совісті та тимчасового щастя суспільств" [2, с. 141].

У публікації "Про національну освіту" (La Escuela Moderna, 1897), написаній як пролог до художнього твору "Фабіанело: соціальна поема" Хосе Діаса (José Díaz Macías) [3], педагог Хуан Унья (Juan Uña Gómez) зазначав: "Соціальна і вільна педагогіка у її найвищому вираженні є саме тією [педагогікою], котру утілюють найблискучіші письменники нашого часу і найґрунтовніші учені та яка про найвищий альтруїстичний та релігійний дух" [4, с. 88].

Стаття пронизана ідеєю про необхідність збереження іспанським народом із його величною історією власної гідності. Головним завданням освіти в пробудженні свідомості народу є "виховання національного духу, наших значних прагнень у розбудові людської цивілізації і досягнення прогресу Вітчизни" [4, с. 82–83].

На погляд педагога, розв'язання цього завдання залежатиме не стільки від наявності і функціонування різних освітніх установ – університетів, інститутів, шкіл, – скільки від натхнення самого народу з його твердою волею та палким бажанням досягти величності та досконалості [4, с. 83].

В огляді другого видання книги Урбано Гонсалеса (Urbano Gonzalez Serrano) "Соціальні проблеми" (Мадрид, 1899; перше видання – Пласенсія, 1882) [7], [6] у "Доповненні до Сучасної школи" (Suplemento a la Escuela Moderna, 1899) вказувалося, що праця Урбано Гонсалеса була значно розширена порівняно з першим виданням, тому становила скоріше нову книгу, а не нове видання, а також наголошувалося, що "книга ця не тільки зі психології, але й зі соціальної педагогіки" [5, с. 267].

У книзі Урбано Гонсалеса розглядалися в основному питання педагогічного характеру, адже йшлося про людські якості, соціально-психологічні проблеми та шляхи їх вирішення. Зокрема, автор зауважував, що прогрес людства досягався завдяки накопиченим звичаям, а виховання сприяло пом'якшенню звичок та мало логічним наслідком змінення ставлень до моралі [7, с. 248].

Вже у першому виданні праці "Соціальні проблеми" Урбано Гонсалес зазначав, що педагогічна наука залишатиметься недосконалою, доки не буде теоретично вивчено проблему соціальної солідарності, адже досі педагоги зосереджували увагу переважно на питаннях "тонких і складних відносин між індивідом і суспільством" [6, с. 4–5], [8, с. 51].

Список літератури

1. Perojo J. España como nacion colonizadora. *Revista contemporanea*. Madrid, año IX. T. XLVIII. 1883, noviembre – diciembre. P. 316–343.
2. Gil y Robles E. La libertad universitaria. *La Ciencia Cristiana*. 1884. T. IV, № 39, 15 de agosto. P. 136–144.
3. Díaz Macías J. Fabianelo: poema social; con un prologo de Juan Uña. Badajoz : [s. n.], 1896. 24 p.
4. Uña J. De la educacion nacional. *La Escuela Moderna*. 1897. № 71, febrero. P. 81–91.
5. Boletin bibliografico. *Suplemento a la Escuela Moderna*. Madrid, 1899, 4 de mayo. № 440, año IX. P. 267–269.
6. Gonzalez Serrano U. Preocupaciones sociales: ensayos de psicologia popular. Plasencia : Imp. de El Extremeno, 1882. 85 p.

7. Gonzalez Serrano U. Preocupaciones sociales. Segunda edición, corregida y aumentada. Madrid : Librería de Fernando Fe, 1899. 260 p.

8. Зайченко Н. І. Іспанський педагогічний дискурс (кінець XIX – перша третина XX ст.): концептуалізація соціальної педагогіки: монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 172 с.

УДК 811.161.2'243:378.147.091.33-028.16

Karpenko N.

Ph.D in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Language and Professional Training,
Institute of International Education for Study and Research,
V. N. Karazin Kharkiv National University

COMMUNICATIVE AND DIALOGICAL COMPETENCE OF FOREIGN MEDICAL STUDENTS

The specifics of the medical profession involve various forms of communication, and therefore require a well-developed communicative competence as an important component of effective professional activity. In this regard, one of the main tasks of teaching foreign medical students the Ukrainian language is to develop their communication skills, in particular in the context of dialogues.

It is the level of a doctor's language competence that determines his/her ability to talk to a patient during a dialogue and thus obtain as much information as possible from him/her to determine the causes of the disease, prescribe and implement treatment, etc. In this regard, the acquisition of professional dialog skills by foreign medical students is a prerequisite for their effective professional activity.

Most researchers believe that modeling communicative situations close to real-life communication is the most effective method of developing dialogic speaking skills. With foreign students of medical specialties, modeling a doctor-patient situation will be effective, as it involves building a dialog and asking the patient questions. This task develops the skills of conducting a professional dialogue between a doctor and patients to establish the patient's passport data, clarify complaints, obtain information about the patient's life history, and provide prescriptions and treatment advice. Modeling such situations also develops students' skills of attentive listening and continuing a conversation, stimulates their mental activity and ability to improvise, forms the ability to quickly adapt to new communication conditions, improves the ability to correctly construct questions and answers, and clarify information.

Composing and acting out doctor-patient dialogues is aimed at memorizing professionally oriented vocabulary and medical terminology, as well as learning various grammatical structures. This kind of dialog production allows students to effectively master professional vocabulary and terminology and actively use them in appropriate situations.

Given that the construction of dialogue is carried out through situational speech, "teaching foreign students situational dialogic speech during classroom classes develops communicative and speech skills in conducting various types of dialogues: questioning, conversations, discussions" [2, p. 231]. By practicing different types of dialogues, students learn to express their opinions on certain life situations and optimize